

Klošar in njegov most

**LUKA
NOVAK**

Če pomislimo, da so originalni Pont-Neuf v Parizu gradili kar 26 let, potem niti ni čudno, da so se dela na njegovi kopiji v južni Franciji vlekla kaka tri leta. Pri takih sivareh je ponavadi problem denar, umetniki pa ga še posebej radi mečejo skozi okno. Tega načela se drži tudi Leos Carax, čeprav je na okus prišel šele pri svojem zadnjem filmu. Doslej je posnel dva low-budget filma (*Boy Meets Girl* in *Le mauvais sang*), pred kratkim pa je publiki ponudil delo, ki mu je podlaga kar največji dekor v zgodovini francoskega filma: rekonstruirali so namreč cel pariški predel okrog Pont-Neufa.

V Franciji je *Les amants du Pont-Neuf* postal mit precej pred realizacijo. Sprva so ga nameravali posneti na historičnem Pont-Neufu, vendar je mesto zamisel odobrilo samo delno. Most bi bil na razpolago premalo časa, potrebna je bila torej kopija. Našli so primerno lokacijo — pri neki vasi v južni Franciji — in producenti so se začeli menjavati po tekočem traku. Večkrat so prekinili snemanje, bilo je nekaj nesreč, toda Carax je bil trdno odločen in nazadnje je le prepričal nekega švicarskega producenta, da je stvar speljal do konca.

Ponarejeni most zdaj stoji in film je v dvoranah. Naj bo tak ali drugačen, dober ali slab, mit je treba nadaljevati. Pomembno je namreč to, da je francoska kritika Caraxovo vnemo skozi leta v glavnem podpirala, pa tudi producenti so bili mnenja, da je scenarij sicer genialen, na žalost pa je realizacija prešla meje kreditne realnosti. Televizija je o vseh peripetijah posnela dokumentarec, pri *Cahiers du cinéma* so izdali posebno številko. Zgodba o tem, kako se nekdanji idealisti, alternativci in skromneži spreminjajo v megalomane, je pri nas že tako dobro znana, da nas Carax ne bi smel presenečati.

Mnogi se sprašujejo, če je bilo res nujno, da je Carax snemal prav na Pont-Neufu — lahko bi si bil izbral kakšen manj obljuden most — in če je bila ogromna investicija smiselna. Predvsem umetniško. Zakaj torej Pont-Neuf? Idejo za lokacijo bi Carax lahko dobil malodane v vsakem vodiču po Parizu. Pont-Neuf je bil v 17. stoletju najbolj živahen pariški most. Na njem so se zbirali šarlatani, pevci, marionetisti, lopovi, žeparji, potepuhi in klošarji. Junaki Caraxovega filma so vse to hkrati. Dogajajo se zdaj in vedno. Alex (Denis Lavant) in Hans (Klaus Gruber) živita razsuto klošarsko življenje na mostu, ki ga prenavljajo. Nenadoma se tam znajde še Michèle (Juliette Binoche), vendar niti ne po naključju, saj jo zanima prav Alex.

Michèle je slikarka, odšla je zdoma, odpoveduje ji vid, misli, da bo povsem oslepela. Hans je ne mara, ker je pač ženska (klošarjenje je primerno samo za moške), Alexa pa njena prisotnost vrže iz otopenosti. Začne ga zanimati njeno prejšnje življenje in počasi se zaljubi. Skupaj kradeta, jesta, se napijeta. Nekega dne se po mestu pojavijo plakati. To je velika slika Michèle, ki jo išče oče. Odkril je zdravnika za njeno slepoto. Ampak Alex je ne da in zato plakate zažiga.

Zaman: Michèle po radiu sliši, da jo iščejo. Vrne se v normalno življenje. Alexa zaprejo za nekaj let. Filma s tem seveda še ni konec. Juliette

Binoche je v nekem intervjuju povedala, da sta se s Caraxom prepirala o tem, ali naj bo konec optimističen ali ne. Ona, ženska, je bila za happy end, Carax pa ne. Kako so se odločili, boste videli sami.

Les amants du Pont-Neuf je pravzaprav film, ki razširja noge tako rekoč vsaki interpretaciji.

Mislím, da bodo s strani kritike uporabljene prav vse. Če pozabim na zgodbo o snemanju, se mi zdi, da gre v prvi vrsti za naturalizem, ki ga »minira« poetičnost. Ne nazadnje je hotel Carax prvotno posneti film zelo hitro, kot nekakšen dokumentarec. Nato pa ga je postopoma spreminjal, psihologiziral, ga krmil s simboli.

Denis Lavant (torej Alex v filmu) pravi, da so se nemalo zgledovali po življenju Van Gogha. Našlo bi se tudi kaj Pasolinija, mogoče brata Goncourt, čeprav estetika grdega, degeneriranega in dekadentnega ni bila Caraxov paradni konj. Prej bi rekli, da je to socialno grdoto »omilil« z dokaj neposrečenimi kontrasti. Sluzastega, svinjskega življenja klošarjev namreč ni razvil do ekstrema: ko bi moralo iti zares, je vedno uporabil trik. Na primer zmanjšal junaka v liliputanca, ki sta se krohotala ob ogromni steklenici vina. Predvsem pa so najbolj moteči pompozni prizori — in glede tega se vsi kritiki strinjajo. Spotovska estetika je kar pošteno oklestila Caraxov zagon. Tu je nekaj morskkih prizorov, valček na mostu, požiranje ognja, zažiganje plakatov v metroju, smučanje na vodi (po Seini, ki jo osvetljujejo ognjemeti), tudi posnetki parade za 14. julij ne manjkajo.

V filmu je še veliko drugih razsežnosti, ki jih pompoznost mogoče zakrije. Na primer religioznost. *Les amants du Pont-Neuf* je v bistvu globoko etičen film, čeprav nima namena reševati socialnih krivic. Mogoče se zdi banalno, ampak Caraxu je veliko do tega, da bi pokazal, kako so bili klošarji nekoč povsem »normalni« meščani, ki jih je potem naključje pomendralo. Očitno je, da je Carax prepričan v to, da je njihovo življenje na mostu čistejše in lepše, skratka manj obremenjeno z grehom. Ampak navsezadnje se s tem ubada letos kar precej filmov: Gilliamov *Fisher King*, Pialatov *Van Gogh*.

V bistvu bi bilo neumestno očitati Caraxu, da je učinek nesorazmeren z vloženim denarjem. Imel je vizijo in speljal jo je do konca. Bilo je težko in filmu se pač pozna, da je zmeden, da ima sicer ritem, ne pa tudi jasnih misli. Za veliko večje denarje so posneli že bistveno slabše filme. In to brez ljubezni. Res pa je, da lokacija ni tako važna, kot se zdi. Konec koncev bi Carax lahko snemal tudi na Tromostovju in povedal isto.